

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA ELEKTROS ENERGETIKOS SEKTORIAUS PERTVARKA

2011 m. lapkričio 7 d. Nr. VA-P-20-14-16
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant 2010-12-06 pavedimą Nr. P-20-14

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:

Renata Vaitulionienė (grupės vadovė)

Daina Balčėtienė

Vaida Barizienė

Tautvydas Lankelis

Auditas pradėtas 2010-12-06

Auditas baigtas 2011-10-31

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrolė.lt

SANTRAUKA

Valstybės kontrolė atliko Elektros energetikos sektoriaus pertvarkos veiklos auditą, kurio tikslas – įvertinti, kaip vykdoma elektros energetikos sektoriaus pertvarka.

Energetikos ministerija 2009 m. pabaigoje pradėjo Lietuvos elektros energetikos sektoriaus struktūrinę pertvarką, nes, atsisakius LEO LT, AB, modelio, reikėjo apibrėžti LEO LT, AB, priklausiusių įmonių vietą ir funkcijas bendroje energetikos sistemoje ir įgyvendinti ES trečiojo energetikos paketo nuostatas. Audito metu nustatėme, kad elektros energetikos sektoriaus pertvarka vyksta Europos Sąjungos direktyvos nuostatų neperkėlus į nacionalinę teisę, t. y. nepriėmus Energetikos ir Elektros energetikos įstatymų pakeitimų, be to, elektros energetikos sektoriaus pertvarkos veiksmų planas nebuvo patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės, o elektros energetikos pertvarkymo gairės patvirtintos įsibėgėjus pertvarkymo procesui.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2010 m. gegužės 4 d. patvirtino Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo pakeitimo įstatymo koncepciją. Ja siekiama įtvirtinti numatomo keisti Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo pagrindines siūlomo teisinio reguliavimo nuostatas ir struktūrą ir taip perkelti Europos Sąjungos direktyvos reikalavimus į nacionalinius teisės aktus. Energetikos ir Elektros energetikos įstatymų pakeitimų projektai, kuriais numatyta perkelti Europos Sąjungos direktyvos nuostatas, pateikti Lietuvos Respublikos Seimui atitinkamai 2010 m. spalio 20 d. ir 2010 m. lapkričio 3 d. ir iki audito pabaigos, t. y. iki 2011 m. lapkričio 1 d. buvo nepriimti.

Vadovaujantis Europos Sąjungos direktyva reikėjo atskirti elektros energetikos sektoriaus pagrindines veiklas – elektros gamybą ar tiekimą, perdavimą ir skirstymą. Lietuva, kad užtikrintų perdavimo veiklos atskyrimą, turėjo galimybę pasirinkti vieną iš 3 alternatyvų. Lietuvos Respublikos Vyriausybei pasirenkant perdavimo sistemos ir veiklos nuosavybę visiškai atskirti nuo elektros energijos gamybos, skirstymo ir tiekimo, nebuvo atliktos analizės ar studijos, nebuvo modeliuota, taigi yra rizika, kad pasirinktas būdas nėra optimalus Lietuvai.

Energetikos ministerija teigia, kad energetikos sektoriaus pertvarka iš esmės baigta, tačiau kol kas neįvykdytas vienas svarbiausių pertvarkos tikslų, kurį įpareigoja vykdyti Europos Sąjungos direktyva – perdavimo sistemos operatoriaus atskyrimas.

Elektros energetikos sektoriaus pertvarkos metu sukurta nauja įmonių struktūra, iš anksčiau egzistavusių įmonių atskirtas ir suformuotas naujas aptarnavimo paslaugų įmonių blokas, teikiantis specifines elektros energetikos sektoriui būdingas paslaugas. Šioms įmonėms veikiant rinkoje, yra didelė rizika, kad susidarys karteliai, o tinklo aptarnavimo darbų kaina gali išaugti. Aptarnavimo

bloko įmonių teikiamų paslaugų kainos nepatenka į Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos reguliavimo sferą, o šių paslaugų sąnaudos įskaičiuojamos į elektros energijos kainą.

Lietuvos Respublikos Vyriausybei rekomendavome teisės aktuose Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai suteikti teisę gauti visą reikalingą informaciją iš energetikos įmonės aptarnaujančių įmonių apie jų sąnaudas, pajamas ir sutartinius įsipareigojimus ir suderinti aptarnavimo bloko įmonių pasitvirtintas kainodaras su Valstybine kainų ir energetikos kontrolės komisija.

LEO LT, AB, būdama pagrindinė elektros energetikos sektoriaus įmonių akcijų valdytoja, vykdė pirkimus ir sudarydavo sutartis ne Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka. Su elektros energetikos sektoriaus pertvarka susijusių paslaugų, už kurias sumokėta apie 8 mln. Lt, Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai ateityje vertinant reguliuojamų įmonių sąnaudas, suma gali būti įskaičiuota į elektros energijos kainą.

LEO LT, AB, 2009 m. gruodžio 30 d. visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu įgijo likviduojamos bendrovės statusą. Akcininko sprendimas suteikti likvidatoriui teisę sudaryti sandorius, susijusius ne tik su likvidavimo veikla, pratęsė LEO LT, AB, likvidavimo procesą ir tai galėjo turėti įtakos, kad bendrovės likvidavimas tęsiasi beveik dvejus metus. LEO LT, AB, iki audito pabaigos nebuvo išregistruota, neatliktas LEO LT, AB, turto nepriklausomas vertinimas – taigi neįgyvendintas akcininko sprendimas ir tai galėjo turėti įtakos LEO LT, AB, akcijų vertės dydžiui.